

אירגון אוהדי קבוצות הספורט בישראל

היציע-אירגון אוהדי קבוצות הספורט בישראל, טלפון 0523912215
כתובת למשלוח דואר – הבבלי 22 הוד השרון, מיקוד 45224
email: israfans@gmail.com   www.israfans.org.il

11 בינואר 2012

לכבוד

חברי הועדה לבחינת כשרות והתאמה של יחידים ותאגידים לרכישת זכויות בקבוצת כדורגל
ההתאחדות לכדורגל

נייר עמדה מטעם עמותת "היציע"

עמותת "היציע" מתכבדת בזה להגיש את עמדתה בנושא מבנה הבעלות והניהול של מועדוני הכדורגל בישראל, הנידון על ידי הועדה הנכבדת:

א. פתח דבר

1. "היציע" – ארגון אוהדי קבוצות הספורט בישראל (ע"ר) נוסד ב-2006 ופועל לייצוג כלל אוהדי קבוצות הספורט בישראל. ביציע חברים ופועלים כיום כ-25 עמותות, ארגוני ויוזמות אוהדים מכל רחבי הארץ.
2. מטרת היציע הן קידום זכויות אוהדי קבוצות הספורט, טיפוח תרבות אוהדי קבוצות הספורט, סיוע במאבק בנגע האלימות והגזענות בספורט וחיזוק ועידוד הקשר בין הקהילה לקבוצות הספורט בישראל.
3. הארגון מקדם את מיסוד ארגוני אוהדים והפיכתם לעמותות, לצד ייצוגם בפני מוסדות המדינה (ועדות הכנסת, משרדי ממשלה ושרים), והמוסדות האירופאים הרלוונטיים. הארגון נמנה על הגופים המייסדים של ארגון האוהדים האירופאי FSE, הסמוך לאופ"א, ומוכר על ידה.

4. נוכח העובדה כי עמותת היציע חרתה על דגלה לפעול למען הבטחת ערכי השקיפות, טוהר המידות והניהול התקין בכדורגל הישראלי, היציע רואה חובה להביא בפני הועדה את עמדתו כי יש לדאוג לכך שערכים אלו יוטמעו בכל שינוי או רפורמה עתידית בתחום הבעלות והניהול בקבוצות הכדורגל, לרווחת הציבור והענף כולו.

5. לפיכך, המלצת היציע לועדה, כפי שתפורט להלן, הינה לשלב בין הצורך לקדם את ענף הכדורגל בישראל במישור העסקי, לבין הצורך לשמור על זהותן הציבורית של הקבוצות, ולייצר מנגנוני שקיפות ובקרה חזקים דיו כדי להבטיח ניהול תקין בענף הספורט הפופולארי בישראל.

ב. המצב המשפטי

ב(1) ועדת אביבי

6. בשנת 1995 מינתה ההתאחדות לכדורגל ועדה מיוחדת "לקביעת קריטריונים למעורבות גורמים עסקיים בקבוצות הכדורגל", בראשות עו"ד משה אביבי (להלן: "ועדת אביבי"). ועדה זו מונתה לאחר שכבר התבצעו רכישות של קבוצות כדורגל בודדות בישראל על ידי גופים פרטיים. כך נרכשו מכבי חיפה על ידי יעקב שחר (1992), הפועל חיפה על ידי רובי שפירא (1993), ובאותה שנה גם מכבי תל אביב על ידי לוני הרציקוביץ'.

7. הועדה בחנה מספר מודלים אפשריים למבנה הבעלות בקבוצות, והגיעה למסקנה כי "לפחות לשנים הקרובות" המודל המודל הרצוי הוא מודל שבו העמותה המחזיקה בזכויות הבעלות והניהול בקבוצה תהא רשאית להעביר רק את זכויות הניהול בקבוצה לגורם פרטי.

8. הועדה ציינה במסקנותיה כי:

"יש להעדיף את האינטרס של הקהילה, שעליה מושתת פעילות הספורט, על האינטרס של הגורם העסקי אשר ברצותו, יפעל לטובת הקהילה, וברצותו יעדיף את האינטרס העסקי והאישי שלו על אינטרס הקהילה אשר למענה מופעלת המערכת הספורטיבית וממנה היא יונקת את קיומה.

אידגון אוהדי ספורט בישראל

הועדה העמידה בראש סולם העדיפות את הגישה הערכית הקובעת כי פעילות ספורט, ככל שהיא קשורה לנוער, נערים וילדים וכן לקבוצה בוגרת, בעיקר כאשר היא מופנית לאלפי אוהדי ספורט, חייבת להישען על הקהילה ולפעול למענה.

הועדה סבורה שאל לו לענף הכדורגל למכור את נכסיו ולשנות את אופיו הציבורי החינוכי והספורטיבי בשל מצוקות כלכליות.

הועדה לא השתכנעה כי דווקא מכירת זכויותיה של העמותה לגורם עסקי יבטיחו בהכרח את המשך קיומו, פיתוחו ויציבותו הכלכלית והחברתית של ענף הכדורגל בישראל, לאורך זמן.

יש מקום לגורמים עסקיים בענף הכדורגל בדרך של גופי ניהול ומעורבותם הכספית והניהולית מבורכת... הועדה הגיעה למסקנה כי אימוץ מודל הניהול לא היווה מכשול ובלם בפני גורמים עסקיים מלהיות מעורבים בקבוצות כדורגל."

9. עוד צוין בפרק המסקנות בדו"ח ועדת אביבי כי אחד מחברי הועדה סבור כי בנוסף למודל הניהולי יש לאפשר מודל רכישת בעלות ע"י תאגיד עסקי תוך שמירת אחזקות מיעוט לגורם הקהילתי, והבטחה כי התאגיד ינוהל בהתאם לעקרונות חברתיים-כלכליים שייקבעו על ידי ההתאחדות לכדורגל.
עמדה זו היתה בדעת מיעוט כאמור, ונדחתה ע"י הועדה.

ב(2) ועדת אלוני ותקנון העברת זכויות

10. בשנת 1999 מונתה ועדה נוספת ע"י ההתאחדות לכדורגל לדון בנושא, בראשות השופט בדימוס שאול אלוני ז"ל (להלן: "ועדת אלוני"). תוצר ועדת אלוני היה תקנון העברת זכויות חדש אשר אומץ ע"י ההתאחדות בשנת 2000, ואולם יישומן של הוראות רבות המצויות בו "הוקפא" לאור התנגדות מבקר המדינה ורשם העמותות.

11. אחד החידושים בתקנון העברת הזכויות היה מתן האפשרות לקבוצות, לא רק להימכר לתאגידי הפועלים למטרות רווח, אלא אף להיות מונפקים כתברה ציבורית. הוראה חשובה נוספת שצוינה בתקנון העברת הזכויות קבעה כי בכל קבוצה יש למנות "נציג ציבורי", מעין דירקטור חיצוני שתפקידו לפעול למען טוהר המידות והניהול התקין בקבוצה.

12. בשנת 2007 הוגשה לבית המשפט המחוזי בת"א המרצת פתיחה ע"י קבוצת אוהדים של הפועל פתח-תקוה, שטענה כי ההתאחדות לא מיישמת את ההוראה בתקנון העברת הזכויות המחייבת מינוי נציגי ציבור בקבוצות¹. ההתאחדות טענה בפני בית המשפט כי מאחר והיא אינה מאפשרת, בפועל, העברת זכויות בעלות לתאגידים עסקיים, לאור התנגדות רשם העמותות, הרי שאין היא רואה לנכון ליישם את חובת מינוי נציגי הציבור. לטענת ההתאחדות הרצינול מאחורי קביעת החובה למנות נציגי ציבור, הוא במקרים בהם הקבוצה עוברת לבעלותו של תאגיד הפועל למטרות רווח.

13. עתירת האוהדים נדחתה בסופו של דבר, תוך שנקבע כי יש ליישם את הוראת התקנון בנוגע למינוי נציגי הציבור בכל הקבוצות בהן התבצעה העברת זכויות, ללא קשר לשאלה האם התאגיד רשאי לפעול לכוונת רווח, אם לאו. מאחר ועתירת האוהדים כוונה בעיקרה לנעשה בהפועל פתח-תקוה, בה לא בוצעה, כביכול, העברת זכויות מתאגיד אחד לאחר, והקבוצות האחרות (שבחלקן דוקא כן נעשתה העברת זכויות לשיטת ההתאחדות) לא צורפו לעתירה כמשיבות, נדחתה העתירה. יחד עם זאת, בפסק הדין ניתנה הכרה ישירה הוכרה לראשונה, לזכות העמידה של אוהדים בבית המשפט בעניינים הנוגעים לניהול תקין של קבוצותיהם, וזאת חרף התנגדותה של ההתאחדות:

"האם יעלה על הדעת, כי אי ניהול תקין של הקבוצה אותה אוהדים המבקשים אינו מהווה פגיעה בזכותם כאוהדיה? האם ראוי טענה כזו כלל להישמע מפי ההתאחדות לכדורגל? סבורני כי התשובה לכך שלילית."

ב(3) קבוצת כדורגל כגוף דו-מהותי

14. בנוסף לקביעה החשובה שהכירה בזכות העמידה לאוהדים בבתי המשפט, לאחר שנדחו ע"י המוסדות המשפטיים בהתאחדות, הבהירו בתי המשפט המחוזיים כי לקבוצות הכדורגל, להתאחדות ולפעילויותיהם יש מימד ציבורי מובהק.

15. כך למשל, בית המשפט המחוזי בחיפה סיפק קביעה חשובה ביותר בנוגע למעמדה של קבוצת כדורגל מקצוענית בישראל. בית המשפט נדרש להכריע שם בעתירתו של עיתון "כלבו"

¹ ה"פ (ת"א) 1233/06 יעקב ליבוביץ' ואח' נ' ההתאחדות לכדורגל ואח' [פורסם בנבו]

בחיפה, כנגד קבוצת הפועל חיפה, לחייב את הקבוצה לאפשר לכתבי העיתון לנכוח במסיבות עיתונאים של הקבוצה המתקיימות בתחומי האצטדיון העירוני בחיפה.²

16. בפסק הדין נקבע, כי :

"למועדון ספורט פופולרי, כמו הפועל, אין זכות קיום כלל אלא כגוף דו-מהותי, היינו גוף פרטי (בשל היותו חברה בע"מ) וגוף בעל חשיבות ציבורית בשל עצם מהותו והעניין שיש לציבור בו. וכי אילו חיים יש למועדון ספורט ללא העניין שיש לציבור הרחב במפעליו הספורטיביים, בהישגיו ובהצלחותיו במישור התחרותי? אמור מעתה: מועדון ספורט, מעצם הגדרתו ככזה, וולא כל קשר לצורה הפורמאלית של אישיותו המשפטית (אם הוא עמותה או חברה בע"מ או כל צורת התאגדות אחרת) הינו גוף דו-מהותי."

17. גם בפסק דינו של השופט אמנון סטרשנוב בענינה של הפועל כפר-סבא,³ נקבע כי :

"דווקא כשמדובר בהתאחדות לכדורגל, שהינה גוף מעין-ציבורי בעל סמכויות נרחבות והשלכות ניכרות על חיי הספורט בישראל, יש לנהוג הקפדה יתרה ומיוחדת בשמירה על הכללים וההוראות, שהיא עצמה אף קבעה לה בתקנון או בהוראות הפנימיות שלה, ושעניינם טוהר המידות ונקיון הכפיים בניהול חיי הספורט במדינה".

ג. סקירה השוואתית

18. בגרמניה קיים חוק הבעלות "1+50%". העקרון המנחה בקביעת התנאים לקבלת רישיון ממוסדות הספורט (DFL) בנושא הבעלות, הינו שימור אחזקות הרוב בתאגיד השולט בקבוצה, על ידי גוף ציבורי המייצג את אוהדי הקבוצה. תאגיד האוהדים לא ידולל בכל מקרה מתחת לרמת אחזקות של 50% + מניה אחת, כלומר תמיד יחזיק ברוב זכויות ההצבעה. הצטרפות משקיעים אפשרית, אך לא מאפשרים להם ליטול שליטה על המועדון.

² ה"פ (חי) 300/99 (בש"א 8361/99) **כלבו 1979 בע"מ ואח' נ' עיריית חיפה ואח'** [פורסם בנבו]

³ ה"פ (ת"א) 10943/99 **אגודת הספורט של הפועל כפר-סבא נ' ההתאחדות לכדורגל בישראל ואח'**, לא פורסם, ס' 23 לפסק הדין.

19. בספרד הפרלמנט מצוי בשלבי חקיקה מתקדמים לתיקון חוק הספורט הספרדי משנת 1990, אשר יאפשר למועדונים להתאגד כאגודות חברים כפי שהיה עד 1990. החוק שונה בעבר על רקע חובות כבדים של המועדונים ובו חויבו גופי ספורט להתאגד כחברות בע"מ.
20. בשבדיה, קיים חוק המקביל לזה הגרמני. ניסיון של ההתאחדות המקומית לשנות את הבעלות על המועדונים לחברות בע"מ נדחה, בשל התפיסה כי תפקידם של המועדונים לחנך לדמוקרטיה, וכי הפיכתם לחברות בע"מ, תעקר תפקיד זה, ותוביל להפסקת התיקצוב הציבורי.
21. על-פי נתוני המוסדות האירופאים, חובות הליגה הספרדית הינם במקום השני באירופה, לאחר הליגה האנגלית. על-פי פרסומי אופ"א שבדיה וגרמניה (לצד בלגיה), הן הליגות המאוזנות ביותר ביבשת אירופה מבחינה כלכלית.
22. באנגליה ועדת חקירה פרלמנטרית מצאה כי שילוב אוהדים בניהול המועדונים מגדיל את התרומה לקהילה על-פי מודל כלכלי בר-קיימא לטווח הארוך, תורם לעלייה במספר הצופים ולגידול במספר החסויות.
23. ארגון ה"ספורטס דיירקט" (Supporters Direct) הינו עמותה אנגלית, אשר הוקמה בעקבות ועדת חקירה פרלמנטרית לנושא הכדורגל בסוף שנות ה-90. הארגון חרת על דגלו "לסייע לכל אוהד אשר רוצה להיות מעורב בהתנהלות מועדונו לעשות כן". הצלחתו של הארגון הביאה לכך שאופ"א הרחיבה את הפרויקט של הארגון לכלל יבשת אירופה, ובכללן פעילות ענפה של הארגון בישראל, בשיתוף מלא של עמותת "היציע".
- ה-Supporters Direct הוביל להקמת למעלה מ-150 עמותות אוהדים בהן חברים מעל לרבע מיליון חברים, אשר הזרימו לענף מעל ל-25 מיליון פאונד.

ד. המלצת "היציע"

24. Supporters Direct גורס (בתמיכה מלאה של אופ"א ומוסדות האיחוד האירופאי), כי מועדון כדורגל ראוי שינוהל תחת אסיפת חבריו כגוף העליון. אותו גוף כפוף למספר עקרונות מפתח - שקיפות ניהולית ותקציבית, דמוקרטיה, לצד שילוב של המועדון והקהילה אותה הוא משרת.

25. אנו מאמינים שהמלצתנו לועדה, כפי שתפורט להלן, מהווה הסדר מאוזן ומועיל לכל הנוגעים בדבר, החל מהאוהדים ועד הקבוצות, ההתאחדות לכדורגל והציבור כולו, ומבטא את ההכרה בחשיבות שילובם של מנועי הצמיחה של הפעילות העסקית מחד, והצורך להבטיח ניהולם התקין והשקוף של הקבוצות מאידך, גם מתוך ההכרה בקשר הגורדי של קהילות האוהדים לקבוצותיהן, קשר בל יינתק.

26. לפיכך המלצת היציע הנה כדלקמן:

20.1 יש לקבוע בתקנוני ההתאחדות הוראה המחייבת את כל קבוצות הכדורגל, ללא קשר לסוג התאגיד במסגרתו הן מנוהלות ו/או מוחזקות, לפרסם מדי שנה דוח כספי שנתי מבוקר כך שיהא זמין לעיון הציבור.

20.2 יש לקבוע בתקנוני ההתאחדות הוראה המחייבת את כל קבוצות הכדורגל, ללא קשר לסוג התאגיד במסגרתו הן מנוהלות ו/או מוחזקות, למנות דירקטור חיצוני אחד לפחות בכל קבוצה (ואולי אף שניים בקבוצות ליגת העל), בדומה להסדר שהיה קבוע בענין זה בתקנון העברת הזכויות שהתקבל בשנת 2000.

20.3 יש לקבוע בתקנוני ההתאחדות, כי מקום בו תועברנה זכויות בעלות ו/או ניהול בקבוצה לתאגיד הרשאי לחלק רווחים (להלן: "התאגיד העסקי"), אזי אותו תאגיד יהא מחויב להקצות 10%-30% מהון המניות המוקצה שלו לאוהדי הקבוצה. אפשר וההקצאה תתבצע לתאגיד אוהדים הפועל ללא מטרות רווח, כאשר החברות בתאגיד זה תהיה פתוחה לכל אוהדי הקבוצה כנגד תשלום דמי חבר או כיו"ב.

אידגון אוהדי קבוצות הספורט בישראל

עוד ייקבע כי:

- 20.3.1 ימונה לדירקטוריון התאגיד העסקי דירקטור מטעם האוהדים המחזיקים, במישרין או בעיקפין כאמור, במניות התאגיד העסקי.
- 20.3.2 לא ניתן יהיה לדלל את אחזקות האוהדים בתאגיד העסקי.
- 20.3.3 לא תוכלנה להתקבל החלטות בתאגיד העסקי בעניינים המנויים להלן ללא קבלת רוב מיוחס בשיעור שיבטיח כי תידרש הסכמת תאגיד האוהדים או רוב האוהדים המחזיקים במניות התאגיד העסקי:
- 20.3.3.1 שינוי שם הקבוצה.
  - 20.3.3.1 שינוי סמלי הקבוצה.
  - 20.3.3.3 שינוי צבעי הקבוצה.
  - 20.3.3.4 שינוי המגרש הביתי של הקבוצה.
  - 20.3.3.5 העברת זכויות בעלות/ניהול במחלקות ילדים/נוער של הקבוצה לצד ג' כלשהו.
  - 20.3.3.6 הקצאת מניות נוספות.
  - 20.3.3.7 התקשרויות שאינן במהלך העסקים הרגיל של התאגיד העסקי.
- 20.3.37 פירוק התאגיד העסקי ו/או סיום פעילות הקבוצה.
- 20.3.38 מיזוג כהגדרתו בחוק החברות ו/או בחוק ההגבלים העסקיים.

27. אנו מאמינים כי העברת זכויות בעלות/ניהול בקבוצות לתאגיד עסקי מצדיקה בהחלט, ואף מחייבת, אימוץ הסדרים או מנגנונים שיבטיחו כי אינטרס האוהדים והקהילה בקבוצה יישמר, ולכן המלצתנו לחייב את בעלי השליטה בתאגידים העסקיים המעוניינים לרכוש בעלות בקבוצות לחלוק את אחזקותיהם בקבוצה ביחד עם האוהדים או תאגיד אוהדים מייצג.

זאת בנוסף לאימוץ ההסדרים בדבר פרסום דוחות כספיים ומינוי הדירקטור החיצוני, שנועדו להגביר את השקיפות בהתנהלותו השוטפת של התאגיד השולט בקבוצה.

28. אנו מאמינים כי אימוצם של הסדרים אלו יבטיחו כי אותם גורמים פרטיים שיבקשו לרכוש בעלות בקבוצות בהינתן תנאים אלו, יהיו גורמים שיבואו מתוך רצון טוב וכן לקדם את הקבוצות לאורך הזמן, להשקיע בתשתיות ובכך לקדם את הכדורגל הישראלי בכלל. אותם גורמים שיירתעו מפני חובות השקיפות האלמנטריות המומלצות לעיל, הרי שכנראה ומוטב לכדורגל הישראלי כי יישארו מחוצה לו.

בכבוד רב,

עמיאל ליבוביץ, חבר היציע

שי גולוב, יו"ר

דור ליאונד, עו"ד

היציע-אירגון אוהדי קבוצות הספורט בישראל, טלפון 0523912215
כתובת למשלוח דואר – הבבלי 22 הוד השרון, מיקוד 45224
email: israfans@gmail.com   www.israfans.org.il